

MAYIS AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 HAZİRAN 2021

Özet

Tüketici fiyatları Mayıs ayında yüzde 0,89 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,55 puan düşüşle yüzde 16,59 olmuştur. Yıllık enflasyon enerji ve temel mal gruplarında gerilerken, gıda grubunda yatay seyretmiş, hizmet grubunda ise yükselmiştir. Bu dönemde enerji fiyatları, Türk lirası cinsinden petrol fiyatlarındaki gelişmelere ek olarak eşel mobil sisteminin uyarlanması ve tavan fiyat uygulamasının kaldırılmasıyla yükselmiş; ancak yüksek baz nedeniyle grup yıllık enflasyonu gerilemiştir. Mayıs ayındaki kapanmaya bağlı olarak faaliyetin kesintiye uğradığı bazı kalemlerde fiyat artışları düşük seyretmiştir. Bu kapsamda, döviz kuru gelişmelerine karşın, giyim sektörü başta olmak üzere temel mal enflasyonu ılımlı bir seyir göstermiştir. Hizmet grubu enflasyonunun seyrinde kapasite kısıtlarına bağlı olarak yüksek fiyat artışı sergileyen ulaştırma hizmetleri etkili olmuştur. Bu dönemde emtia fiyatlarındaki yükseliş genele yayılarak hızlanmıştır. Türk lirası cinsinden ithalat fiyatlarındaki gelişmeler ile bazı ürünlerde süregelen arz kısıtlarının etkisiyle üretici fiyatlarındaki hızlı artış eğilimi devam etmiş ve maliyet baskıları etkisini sürdürmüştür. Bu gelişmelerle, B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonları ve eğilimleri bir miktar gerilemekle birlikte yüksek seviyelerini korumuştur.

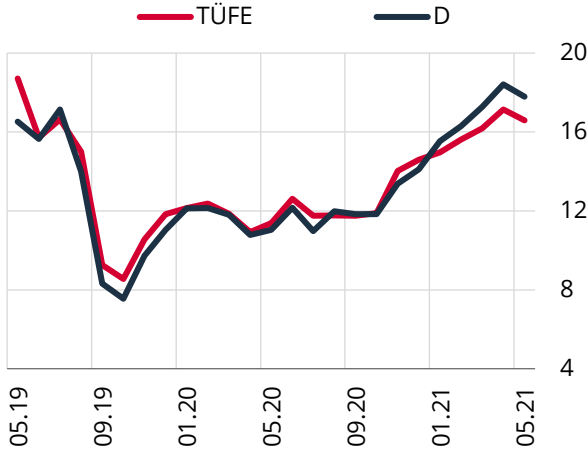
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

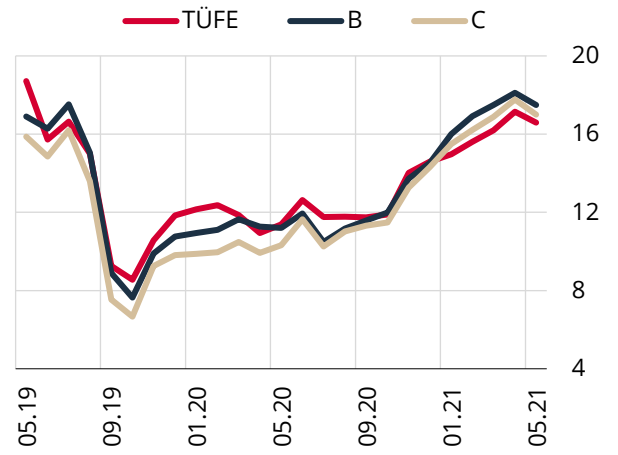
Mayıs ayında tüketici fiyatları yüzde 0,89 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 0,55 puan azalarak yüzde 16,59 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla, 0,62 ve 0,78 puan azalarak yüzde 17,49 ve yüzde 16,99 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre hizmet grubunun katkısı 0,09 puan artarken, temel mal, enerji, alkol-tütün-altın ve gıda gruplarının katkıları sırasıyla 0,52, 0,05, 0,04 ve 0,03 puan azalmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

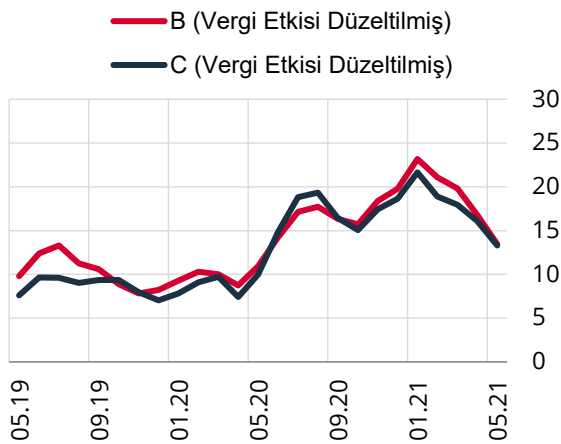

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

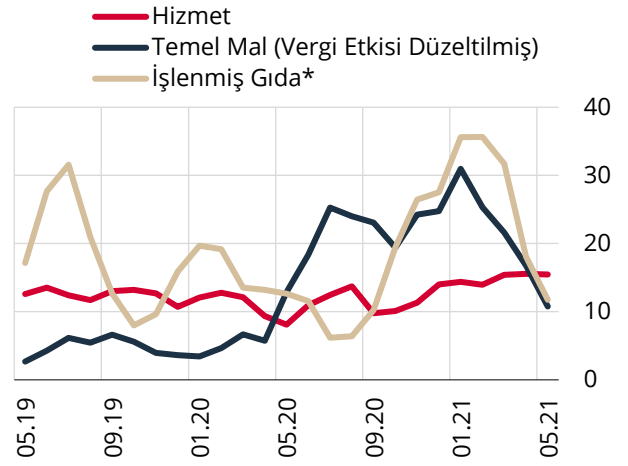

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle, üç aylık ortalamalara göre B ve C göstergelerinin eğilimi gerilemiştir (Grafik 3). Bu dönemde, enflasyon eğilimi temel mal ve işlenmiş gıda gruplarında azalışını sürdürürken, hizmet grubunda yataya yakın seyretmiştir (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

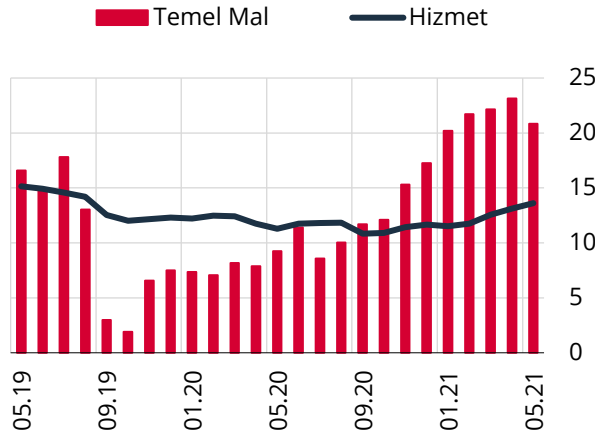

* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

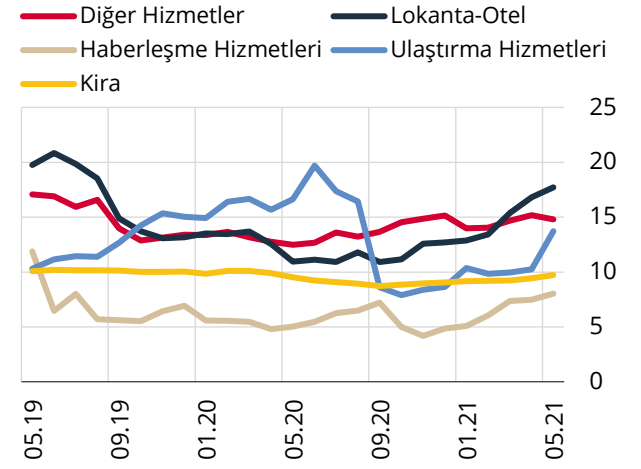
Hizmet fiyatları Mayıs ayında yüzde 1,18 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 0,50 puan artarak yüzde 13,62 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 5). Yıllık enflasyon, ulaştırma hizmetleri grubunda belirgin bir oranda yükselirken, lokanta-otel, haberleşme ve kirada daha sınırlı bir artış göstermiş, diğer hizmetlerde ise bir miktar gerilemiştir (Grafik 6). Ulaştırma hizmetleri yıllık enflasyonundaki yükselişte, salgın sebebiyle getirilen kapasite kısıtlamalarına bağlı olarak şehirlerarası otobüs ücretlerindeki artış (aylık yüzde 29,46) belirleyici olmuştur. Lokanta-otel grubu fiyat artışını yemek hizmetleri kalemi sürüklerken, kapanmanın da etkisiyle aylık fiyat artışı (yüzde 0,95) daha sınırlı gerçekleşmiştir. Buna karşın, geçen yılın aynı ayındaki düşük baz

nedeniyle grup yıllık enflasyonu yükselişini sürdürmüştür. Haberleşme hizmetleri fiyatlarındaki aylık artışta ise internet ücretleri etkili olmuştur.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

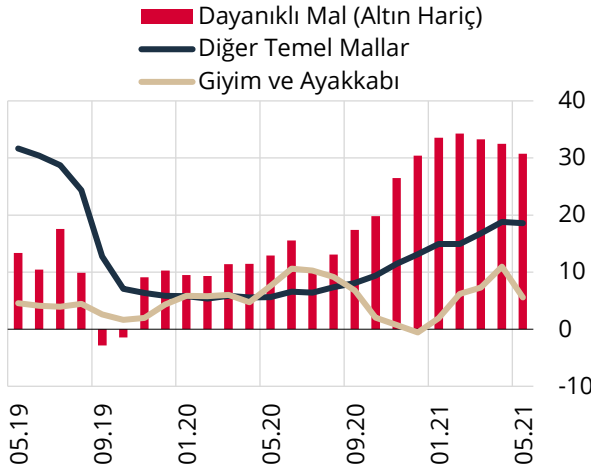

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

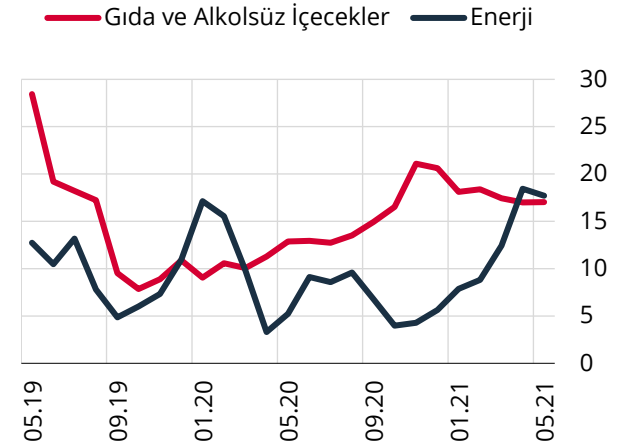

Temel mal yıllık enflasyonu Mayıs ayında 2,29 puan azalarak yüzde 20,84 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon, giyim ve ayakkabı grubunda daha belirgin olmak üzere tüm alt gruplarda gerilemiştir (Grafik 7). Giyim ve ayakkabı grubu fiyatlarında bir süredir devam eden yüksek artış eğilimi, salgın kaynaklı kısıtlamalarla önemli ölçüde yavaşlamış, grup yıllık enflasyonu 5,40 puan azalarak yüzde 5,56 seviyesine gerilemiştir. Dayanıklı mal fiyatları bu dönemde artışını sürdürürken (aylık yüzde 0,91), otomobil ve mobilya gruplarında döviz kuru ve emtia fiyatlarındaki gelişmelerin etkileri izlenmiş, öte yandan elektrikli ve elektriksiz aletlerde gözlenen aylık fiyat düşüşü (yüzde -0,35) grup enflasyonunu sınırlamıştır. Diğer temel mallar grubunda fiyatlar sınırlı bir artış göstermiş (aylık yüzde 0,21), grup yıllık enflasyonu yataya yakın seyrederek yüzde 18,59 olmuştur.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

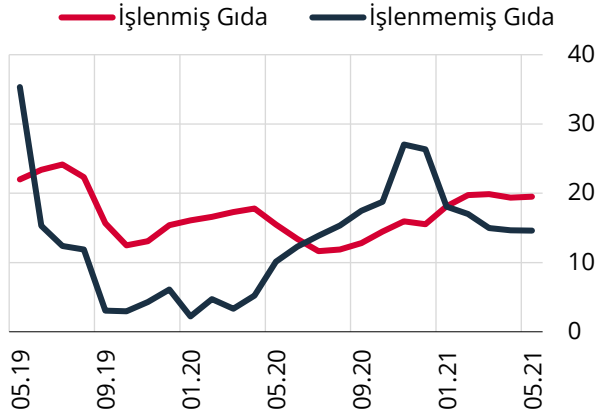

Enerji fiyatları Mayıs ayında yüzde 1,50 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu dönemde Türk lirası cinsinden petrol fiyatlarındaki gelişmelere ek olarak eşel mobil sisteminde yapılan uyarlamalar ve tavan fiyat uygulamasından çıkılmasıyla birlikte akaryakıt fiyatları yüzde 3,84 oranında yükselmiştir. Mayıs ayındaki ÖTV artışına rağmen, eşel mobil uygulaması hâlihazırda önemli bir enflasyonist etkiyi bertaraf etmektedir. Doğalgaz ve katı yakıt fiyatları ise sırasıyla yüzde 1,33 ve 0,93 oranlarında artarak grup içerisinde öne çıkan diğer unsurlar olmuştur. Akaryakıt fiyatlarındaki artışa karşın, enerji grubu yıllık enflasyonu baz etkisiyle 0,73 puan düşerek yüzde 17,71'e gerilemiştir (Grafik 8).

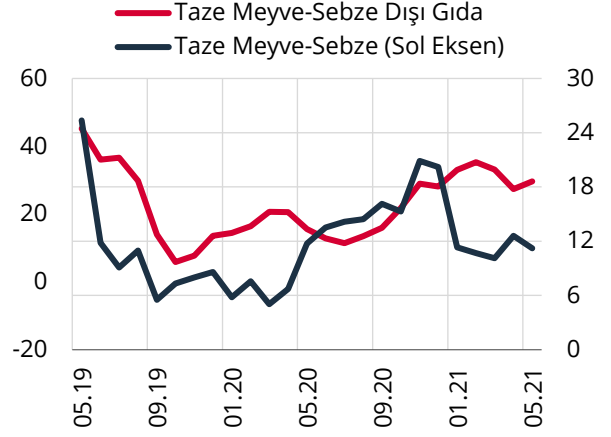
Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Mayıs ayında yüzde 0,29 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu yüzde 17,04 ile yataya yakın seyretmiştir (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu dönemde yıllık enflasyon işlenmemiş gıda grubunda 0,06 puan azalışla yüzde 14,61'e gerilerken, işlenmiş gıda grubunda 0,13 puan artışla yüzde 19,49'a

yükselmiştir (Grafik 9). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler, sebze grubu kaynaklı olarak taze meyve-sebze fiyatlarında artışa işaret etmiştir. Bu dönemde, diğer işlenmemiş gıda grubunda kırmızı et fiyatlarındaki yükseliş eğiliminin sürdüğü gözlenmiştir. Mayıs ayında işlenmiş gıda fiyatları aylık bazda yüzde 0,87 oranında artmış; bu gelişmede ekmek ve tahıllar ile alkolsüz içecekler kalemlerindeki yükselişler öne çıkmıştır. Böylelikle, taze meyve-sebze dışı gıda grubu yıllık enflasyonu yüzde 18,61 seviyesine yükselmiştir (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)

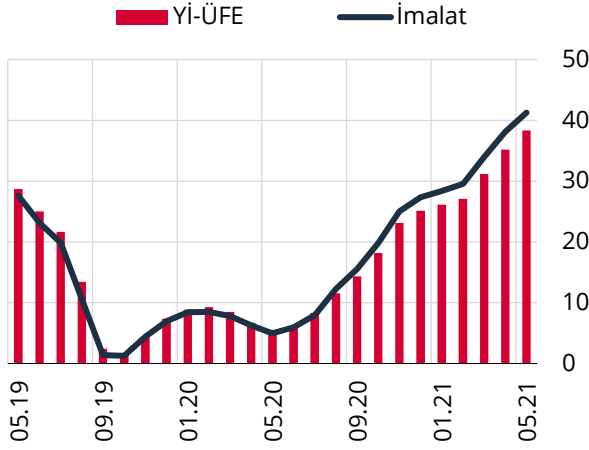
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda (Yıllık % Değişim)

Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Mayıs ayında yüzde 3,92 ile kayda değer bir oranda yükselmiş, yıllık enflasyon 3,16 puan artarak yüzde 38,33'e ulaşmıştır (Grafik 11 ve Tablo 3). Üretici fiyatlarındaki bu yükselişte, döviz kuru gelişmeleri, uluslararası emtia fiyatlarında süregelen artışlar ve arz kısıtları belirleyici olmuştur. Bu gelişmelerle, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının eğilimi yükselişini sürdürmüştür (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

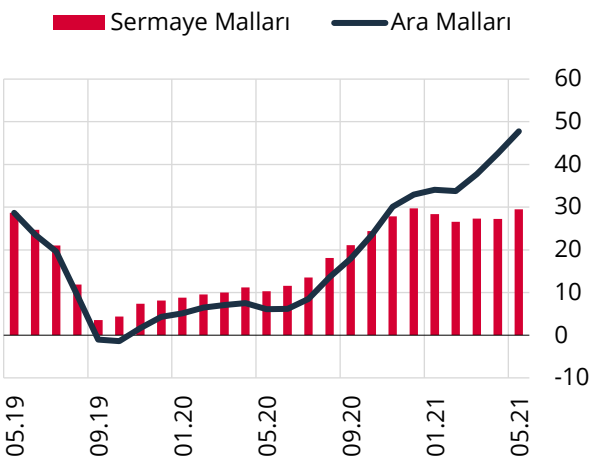

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

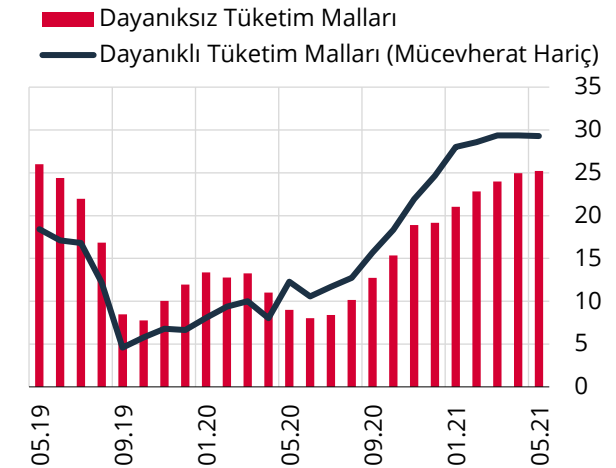

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon ara malı ve enerji gruplarında belirgin bir şekilde yükselmiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Mayıs ayında ara mallarında (yüzde 5,20) oldukça belirgin bir fiyat artışı gözlenmiştir. Bu gelişmede demir-çelik ve ferro alaşımlar, tekstil iplik-elyafları, plastik ürünler, kâğıt ürünleri ve profiller öne çıkarken, artışların grup geneline yayıldığı izlenmiştir. Enerji grubu fiyatlarındaki artışta rafine edilmiş petrol ürünleri ve elektrik enerjisinin üretimi ve dağıtımı öne çıkmıştır. Sermaye malı grubunda metal yapı ürünleri ve diğer genel amaçlı makinelerdeki artışlar dikkat çekmiştir. Dayanıklı tüketim malları fiyatlarındaki artışta mobilya, ev aletleri ve mücevherat belirleyici olurken, dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki yükselişte et ürünleri, diğer tekstil ürünleri ve katı-sıvı yağlar öne çıkmıştır. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Mayıs 2021	Mayıs 2020	Mayıs 2021	Mayıs 2020
TÜFE	0,89	1,36	16,59	11,39
1. Mallar	0,79	1,63	17,86	11,44
Enerji	1,50	2,13	17,71	5,23
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	0,29	0,24	17,04	12,87
İşlenmemiş Gıda	-0,32	-0,27	14,61	10,14
Taze Meyve-Sebze	-6,37	-3,28	9,96	11,37
Diğer İşlenmemiş	3,28	1,54	17,28	9,66
İşlenmiş Gıda	0,87	0,76	19,49	15,50
Ekmek ve Tahıllar	1,00	0,51	19,59	15,17
Diğer İşlenmiş	0,80	0,90	19,37	15,68
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	0,92	2,49	18,37	12,48
Temel Mallar	0,86	2,77	20,84	9,26
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	0,91	2,27	30,74	12,90
Giyim ve Ayakkabı (*)	1,78	6,99	5,56	7,56
Diğer Temel Mallar	0,21	0,40	18,59	5,62
Alkollü İçecekler ve Tütün	-0,01	0,66	2,90	21,41
Altın	8,16	4,05	31,32	47,55
2. Hizmetler	1,18	0,73	13,62	11,28
Kira	0,72	0,45	9,72	9,52
Lokanta ve Oteller	0,95	0,16	17,73	10,94
Ulaştırma Hizmetleri	5,04	1,84	13,72	16,63
Haberleşme Hizmetleri	1,00	0,47	8,03	5,02
Diğer Hizmetler	0,70	1,04	14,80	12,48
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	0,98	1,52	17,49	11,21
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,01	1,68	16,99	10,32
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,13	1,66	17,80	11,04
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	1,00	1,60	18,13	9,69

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mayıs 2021		Mayıs 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	0,89	16,59	1,36	11,39
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	25,94	0,29	17,04	0,24	12,87
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,88	-0,01	2,90	0,66	21,41
Giyim ve Ayakkabı	5,87	1,76	5,75	6,85	7,68
Konut	15,36	0,76	14,08	0,34	14,45
Ev Eşyası	8,64	0,75	21,79	1,15	9,00
Sağlık	3,25	0,30	19,30	0,22	13,07
Ulaştırma	15,49	2,56	28,39	3,30	6,69
Haberleşme	4,64	0,56	8,07	1,47	2,98
Eğlence ve Kültür	3,01	-1,32	10,05	0,72	3,74
Eğitim	2,28	0,60	10,57	0,28	11,19
Lokanta ve Oteller	5,91	0,95	17,73	0,16	10,94
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,73	1,62	17,92	1,92	20,86

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mayıs 2021		Mayıs 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	3,92	38,33	1,54	5,53
Madencilik	3,51	2,76	32,88	-1,74	3,63
İmalat	87,27	3,94	41,27	1,62	4,98
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	3,73	38,07	1,54	7,79
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	3,10	32,80	1,57	8,50
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	8,38	4,55	6,64	2,46	14,49
Su Temini	0,85	0,47	29,72	-0,61	6,61
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		5,20	47,76	1,52	6,09
Dayanıklı Tüketim Malları		2,40	29,18	2,44	14,90
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,99	29,28	2,06	12,28
Dayanısız Tüketim Malları		1,65	25,22	1,45	9,01
Sermaye Malı		3,14	29,49	1,34	10,27
Enerji		5,17	43,33	1,73	-11,92

Kaynak: TÜİK.